

KANTAR SIFO

MAJ 2020

EN RAPPORT OM ID-KAPNINGAR

TEMA: SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

FÖRSÄKRINGAR FÖR EN DIGITAL VÄRLD

FÖRORD

Problematiken kring ID-kapningar fortsätter att växa såväl för privatpersoner som för företag. Vi på mySafety Försäkringar har följt denna utveckling nära och noga sedan vi började erbjuda försäkringar mot ID-kapningar 2008. En viktig del i denna bevakning är den rapport du nu läser. Sedan 2014 har vi i Sverige genomfört en årlig undersökning kring hur vi som privatpersoner drabbas och sedan 2017 även denna specialrapport där vi gör en genomlysning av läget för våra små och medelstora företag. Även i Finland har undersökningarna genomförts sedan 2015 och från förra året i exakt samma form för att vara direkt jämförbara med varandra.

Bedrägeribrotten har ändrat karaktär över åren. Framförallt har ID-kapningar blivit en central del av alla typer av bedrägerier där de kriminella ofta har som slutmål att inte bara komma över pengar och andra tillgångar, utan även just personuppgifter av något slag som de sedan kan använda för ytterligare brott. Det gäller inte minst för små och medelstora företag som allt oftare hamnar i bedragarnas sikte. Målet är ofta såväl företagets uppgifter som de anställdas personuppgifter.

Samtidigt ser vi att det är en allt mer organiserad och internationell brottslighet som ligger bakom den här typen av bedrägerier. I kombination med att risken för att åka fast är minimal har ID-kapningar blivit ett mängdbrott och är därmed också ett stort samhällsproblem med tanke på hur många som drabbas. Det blir extra tydligt när vi tittar på antalet försök till ID-kapning som hela tiden genomförs, såväl i Finland som i Sverige.

Det krävs kort och gott allt mer tid, resurser, energi och vaksamhet från svenska och finska företag för att inte råka ut för den här typen av bedrägeribrott. Tid och resurser som säkerligen skulle vara bättre använda på annat håll.

PA Prabert, mySafety Försäkringar

KONTAKT
PA Prabert,
Vice koncernchef
+46 73 448 94 21
press@mysafety.se

RAPPORTEN

FLER FÖRSÖK I SVERIGE – MEN FÄRRE SOM LYCKAS

I år ser vi, glädjande nog, en minskning i antalet företag som faktiskt drabbas av en genomförd ID-kapning i Sverige. 2020 uppgår 11 procent att de någon gång ID-kapats jämfört med 15 procent 2019. Det är även färre som drabbats specifikt under det senaste året, sex procent jämfört med nio procent året innan.

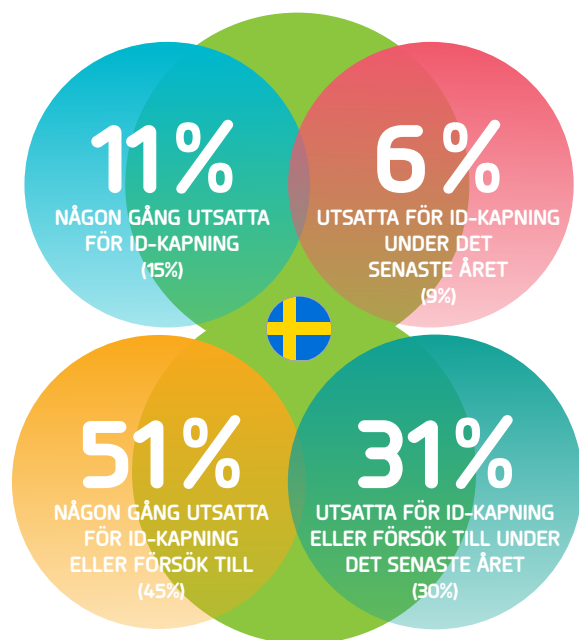
Med tanke på att det är de lägsta siffror vi sett sedan vi började med denna undersökning kan vi försiktigt skönja en positiv utveckling vad gäller antalet företag som faktiskt råkar ut för en fullbordad ID-kapning. Men, med tanke på den ökning vi ser i antalet försök ser vi snabbt att problemet växer överlag. 25 procent uppgår att de drabbats av ett försök, som de lyckats avvärja, bara under det senaste året vilket är en tydlig ökning från förra årets 21 procent.

Adderar vi antalet försök med antalet lyckade ID-kapningar är trenden tydlig och fortsatt skrämmande. 51 procent av Sveriges små och medelstora företag uppgår att de antingen har utsatts för försök till eller faktiskt blivit ID-kapade någon gång. 31 procent uppgår att det skett under det senaste året. Slår vi ut det på det totala antalet företag i Sverige som har mellan 1 och 249 anställda skulle det innebära att runt 180 000 företag har drabbats någon gång och 109 000 under det senaste året*.

*Källa: https://www.foretagsregistret.scb.se/Rakna?RakneTyp=RAKNA_FORETAG

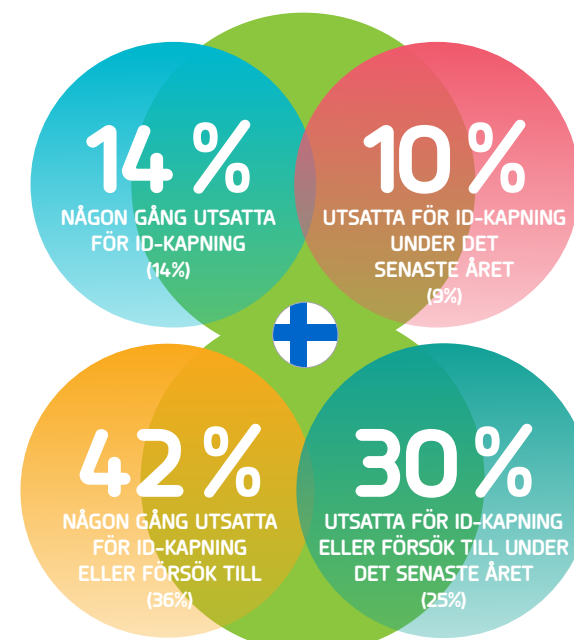
FLER FÖRSÖK OCH FLER DRABBADE I FINLAND

I Finland ser vi istället tyvärr en liten ökning av såväl försök till som fullbordade ID-kapningar. Ökningen är mycket liten, från nio till tio procent jämfört med förra året, vilket innebär att vi inte ska fästa för stor vikt vid just ökningen i sig. Ser vi till den större bilden med antalet försök blir däremot trenden lika tydlig här – de ökar rejält från 16 procent 2019 till 20 procent i år.

2019 års siffror inom parentes.

Det innebär att totalt 42 procent av finska små och medelstora företag någon gång blivit utsatta för ett försök till eller en fullbordad ID-kapning och 30 procent under det senaste året. Vill vi få en känsla för hur många företag det skulle motsvara kan vi räkna på det totala antalet företag med mellan 1 och 249 anställda i Finland och då se att runt 120 000 företag skulle ha drabbats någon gång och 86 000 bara i år*.

2019 års siffror inom parentes.

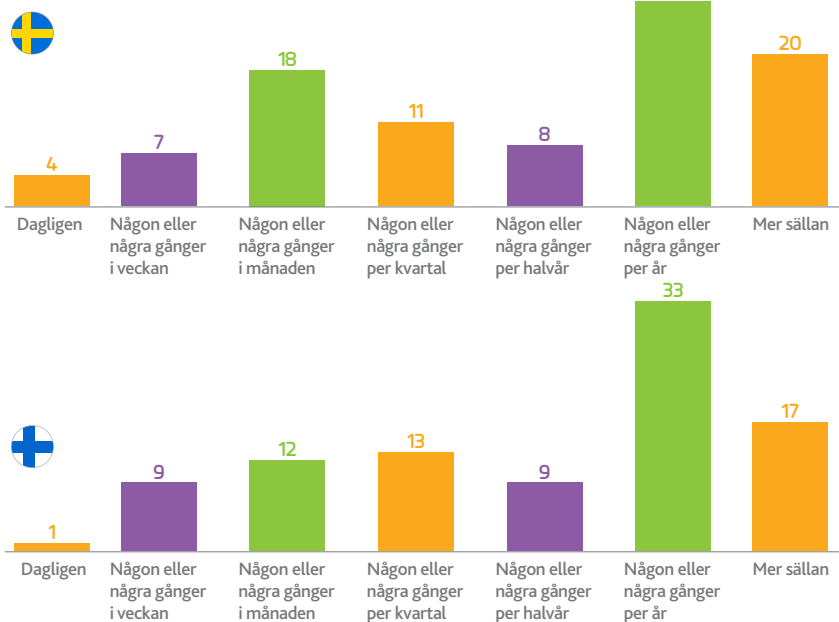
*Källa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yrittajystilasto_vuoden2018_tiedot_sv.pdf

MÅNGA UTSÄTTS OM OCH OM IGEN

Tidigare år har vi fokuserat på att ställa frågan om företaget blivit utsatt för ett försök till eller drabbats av en fullbordad ID-kapning. Eftersom vi vet att ID-kapningar numera ofta genomförs enligt en närmast löpandebandsprincip ville vi i år även se om vi kan få information om frekvensen av försöken. Det är intressant ur flera perspektiv, men särskilt för att försöka utreda hur pass mycket tid och energi svenska och finska företag måste lägga på att motverka den här typen av bedrägerier.

Resultatet är tyvärr, som väntat, nedslående. I såväl Finland som Sverige uppgger närmare hälften av de som drabbats av ett försök till eller fullbordad ID-kapning att det hänt minst en gång i halvåret. Än mer skrämmande är att 22 procent av de drabbade företagen i Finland och 29 procent i Sverige uppgger att det inträffat en eller flera gånger i månaden.

HUR OFTA DRABBAS NI AV FÖRSÖK TILL ID-KAPNING? (%)

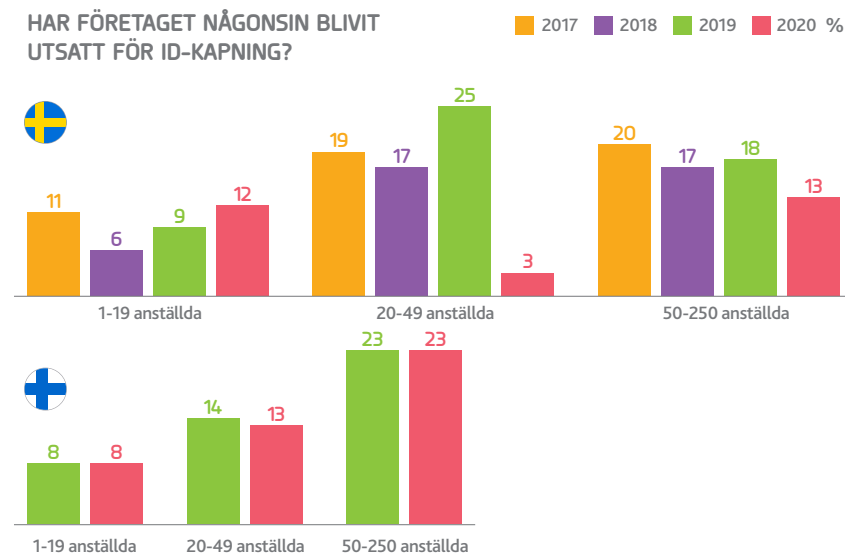

VILKA ÄR DET SOM DRABBAS?

Tittar vi närmre på vilka företag som faktiskt drabbats av en genomförd ID-kapning någon gång ser vi en del skillnader i Sverige medan förhållandena i Finland i princip är oförändrade jämfört med 2019. I Sverige ser vi en ökning i antalet drabbade företag som har mellan 1 och 19 anställda där 12 procent drabbats jämfört med 9 procent 2019. Bland de största företagen (50 till 250 anställda) ser vi istället en minskning från 18 till 13 procent drabbade. Den största minskningen, vilket också lär vara anledningen till att vi ser att totalsiffran ser bättre ut än någonsin, står dock företag i storleksklassen 20 till 49 anställda för, där endast 3 procent drabbats jämfört med förra årets toppnotering på 25 procent.

I Finland är fördelningen mellan olika storleksklasser hos drabbade företag samma som förra året. De största företagen drabbas hårdast procentuellt sett och den enda egentliga minskningen, vilket ska tolkas försiktigt, är för företag i storleken 20 till 49 anställda som sjunker från 14 procent 2019 till 13 procent 2020.

HAR FÖRETAGET NÅGONSIN BLIVIT UTSATT FÖR ID-KAPNING?

VD-BREV OCH BLUFFAKTUROR DOMINERAR

Vad är ett "VD-brev"?

VD-brev är ett mail, eller ibland ett meddelande via sociala medier, där någon i VD:ns eller annan hög chefs namn försöker lura någon annan på företaget att betala ut pengar. Ofta handlar det om stora summor som måste betalas ut snabbt för att någon typ av kris uppstått. Meddelandet kommer ibland ifrån falska adresser, men ofta ligger någon typ av kapning av e-post eller sociala medier bakom vilket kan göra det svårt att upptäcka bedrägeriet.

Vad är en bluffaktura?

Bluffakturor är ett nära på klassiskt bedrägeri som förekommit i många år. Det handlar i sin enklaste form om falska fakturor som skickas ut till företag med förhoppningen att de ska betalas per automatik. Ofta skickas de under sommarmånader eller andra semestertider då man hoppas att bevakningen av vilka utbetalningar som görs är lägre.

Vad är "phishing"?

Phishing, eller "nätfiske", är ett bedrägeri som syftar till att lura av dig personliga uppgifter, oftast genom SMS, e-post eller hemsidor som ser ut att vara från en bank, posten, en myndighet eller liknande. Målet har traditionellt varit att få dig att installera skadlig programvara på din dator, men har på senare år ofta renodlats till att samla in personuppgifter, kortnummer och bankuppgifter.

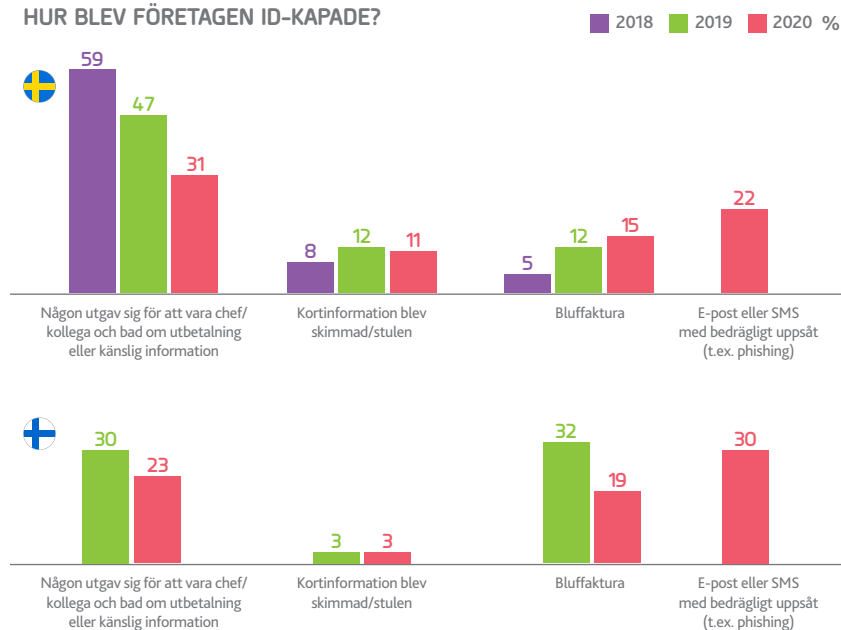
Bedrägeriförsöken ser ungefär likadana ut i bägge länderna. De klassiska bluffakturorna och de så kallade VD-breven, där någon utger sig för att vara en chef eller kollega på jobbet och ber om någon typ av utbetalning, dominerar fortfarande vad gäller försök.

Tittar vi närmre på den grupp som faktiskt drabbats av en fullbordad ID-kapning ser vi vissa förändringar jämfört med förra året. Bland annat syns en fortsatt nedåtgående trend i Sverige när det gäller andelen ID-kapningar som skett genom VD-brev, från 59 procent 2018 till 47 procent 2019 och en rejäl sänkning till 31 procent i år. Däremot ser vi en ökning i antalet ID-kapningar som en följd av bluffakturor – från 5 procent 2018 till 12 procent 2019 och 15 procent i år.

I Finland har vi bara fjolårets siffror att jämföra med, men där ser vi en sänkning för såväl VD-brev, från 30 till 23 procent som för bluffakturor, från 32 till 19 procent.

I år har vi även ställt en specifik fråga om så kallad phishing via sms eller e-post. I Finland är 24 procent av alla försök till ID-kapning av denna typ och i Sverige 12 procent. Det är också tydligt att denna typ av bedrägerier ofta lyckas. I Finland är det till och med det vanligaste med hela 30 procent och i Sverige placerar sig phishing på en andraplats bland det vanligaste sättet att bli utsatt för en fullbordad ID-kapning med 22 procent drabbade. VD-breven är fortsatt det vanligaste sättet att bli ID-kapad på i Sverige.

HUR BLEV FÖRETAGEN ID-KAPADE?

VAD HÄNDER OCH VAD KOSTAR DET OM DU DRABBAS?

Vid en första anblick känns det glädjande att en klar majoritet av företagen uppger att de inte såg några direkta följder alls efter att ha blivit utsatta för ett försök till ID-kapning. När man dock ser till det faktum att en fjärdedel av våra små och medelstora företag uppger att det tar tid, pengar och andra resurser i anspråk att avvärja ID-kapningsförsöken och väger det mot den stora mängd försök som faktiskt genomförs inser man snart att det är ett enormt problem.

På en följdfråga om de som drabbats av försöket kan uppskatta det ekonomiska värdet av det som krävts för att undvika att bli ID-kapad handlar det oftast om lägre summor på under 10 000 kronor eller 1 000 euro. Det finns däremot fall som sticker ut där kostnaden uppges ha varit upp emot 500 000 kronor i Sverige och 200 000 euro i Finland.

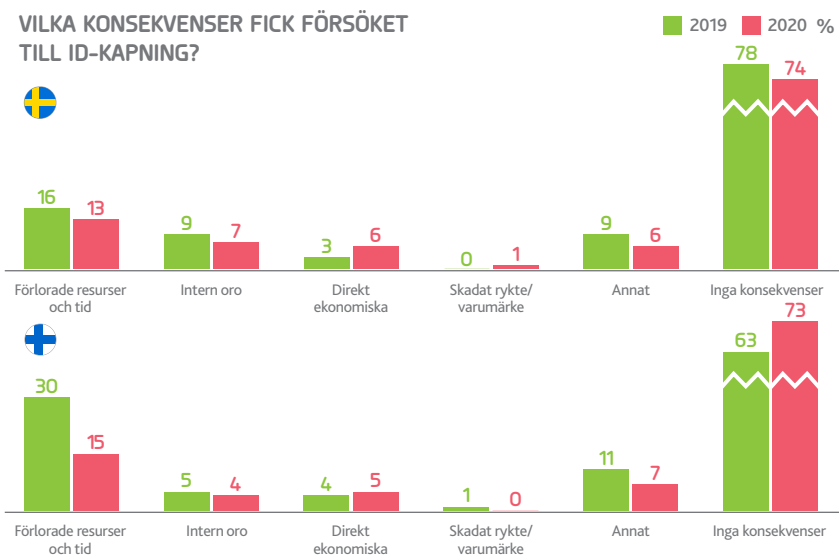
Av de som faktiskt drabbas av en ID-kapning är det förstås även fler som lider en direkt ekonomisk eller annan förlust som en följd

av bedrägeriet. I Sverige är det 52 procent och i Finland 45 procent som uppger att det kostar pengar, tid, resurser eller liknande att lösa problemen som uppstått som en följd av ID-kapningen.

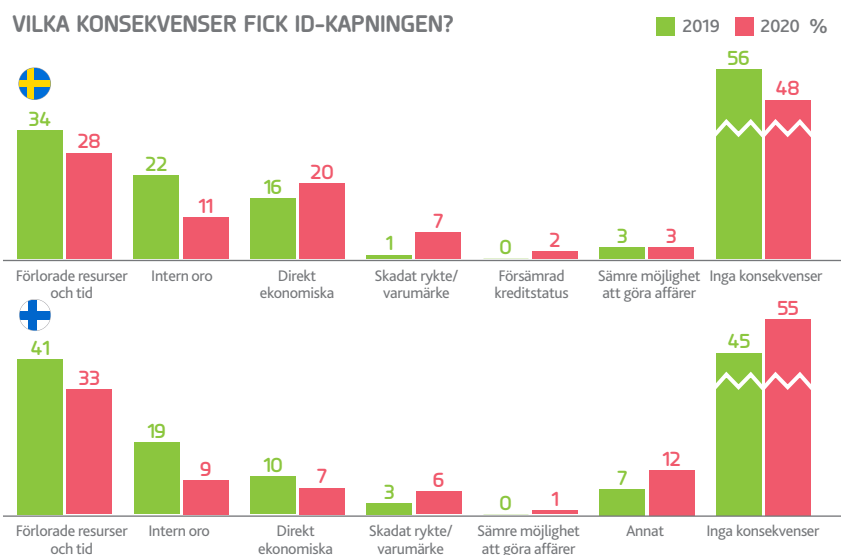
När de drabbade ombeds uppskatta den totala kostnaden som uppstått som en följd av ID-kapningen sticker Sverige ut en aning jämfört med Finland. I Finland uppger de flesta (42 procent) en kostnad på upp till 1 000 euro medan de flesta svenska företagen (26 procent) uppger en kostnad på mellan 20 000 och 50 000 kronor.

Alla uppgifter om de faktiska kostnaderna för ett försök till eller fullbordad ID-kapning ska tolkas med stor försiktighet. Dels på grund av det begränsade underlaget, men framförallt för att det rör sig om uppskattningar och inte exakta tal. Vi kan dock, precis som tidigare år, dra slutsatsen att kostnaderna sällan drar iväg över 50 000 kronor eller 5 000 euro i rent monetära värden. Precis som tidigare år ser vi dock enstaka uppgifter där kostnaderna tycks ha skenat rejält för de som drabbats.

VILKA KONSEKVENSER FICK FÖRSÖKET TILL ID-KAPNING?

VILKA KONSEKVENSER FICK ID-KAPNINGEN?

ORO, SKYDD, RISKUTVÄRDERING OCH ANSVAR

I Sverige ser oron för ID-kapningar ut som tidigare. 22 procent, vilket är samma andel som tidigare år, upplever att hotet kring ID-kapningar ökat. I Finland är oron större och hela 39 procent jämfört med förra årets 35 procent uppger att hotet ökat. I Sverige är oron lika stor oavsett storlek på företaget, men i Finland ökar oron i takt med antalet anställda.

63 procent av de finska företagen uppger att de har ett skydd mot ID-kapning, en ökning från 60 procent 2019. I Sverige är motsvarande siffra 52 procent vilket även det är en ökning från 2019 års 46 procent.

Jämfört med förra året är det däremot färre företag som gör kompletta riskutvärderingar som inkluderar just risker och skydd mot ID-kapning. I Sverige är det 30 procent och i Finland 21 procent.

ANSVARET FÖR ATT SKYDDA OSS MOT ID-KAPNINGAR LIGGER PÅ VÅRT FÖRETAG (%)

ANSVARET FÖR ATT VI SKA VARA SKYDDADE MOT ID-KAPNING LIGGER PÅ POLIS OCH ANDRA MYNDIGHETER

5 Instämmer helt och hållet 4 3 2 1 Instämmer inte alls Vet ej

Precis som tidigare år är det framförallt de mindre bolagen som inte gör några riskutvärderingar alls, en situation som ser extra illa ut i Finland där hela 70 procent av företagen med en till 19 anställda helt missar detta. Motsvarande siffra i Sverige är föga imponerande 59 procent.

Avsaknaden av riskutvärderingar är lite motsägelsefull då hela 79 procent av de finska företagen och 70 procent av de svenska säger att ansvaret för att skydda sig mot ID-kapningar ligger helt eller delvis på det egna företaget. Beklämmande nog är det bara 12 procent i Finland och 26 procent i Sverige som tycker att ansvaret ligger hos polisen och andra rättsvårdande myndigheter.

ANSVARET FÖR ATT SKYDDA OSS MOT ID-KAPNINGAR LIGGER PÅ VÅRT FÖRETAG (%)

ANSVARET FÖR ATT VI SKA VARA SKYDDADE MOT ID-KAPNING LIGGER PÅ POLIS OCH ANDRA MYNDIGHETER

5 Instämmer helt och hållet 4 3 2 1 Instämmer inte alls Vet ej

HAR FÖRETAGEN BLIVIT BÄTTRE PÅ ATT SKYDDA SIG?

Om vi vill göra en positiv tolkning av undersökningens resultat i år så ser vi att antalet genomförda ID-kapningar minskar i Sverige och är i princip oförändrat i Finland, trots att antalet försök ökar tydligt i bägge länderna. Det skulle kunna innebära att det är färre som går i fällan och blir lurade, men vi misstänker att det tyvärr bara är en del av sanningen.

Vi ser att kunskapen och förståelsen kring den här typen av brott har ökat de senaste åren och det innebär med automatik att många företag och deras anställda blir försiktigare och mer vaksamma när det kommer underliga e-postmeddelanden, fakturor eller annat som inte känns helt rätt. Men tyvärr tror vi att ökningen till stor del handlar om än mer organiserad brottslighet inom det här området i kombination med det faktum att ID-kapningsbedrägerierna på senare år blivit ett mängdbrott. Risken att åka fast som brottsling, särskilt om det "bara" rör sig om ett icke fullbordat försök till ID-kapning, är minimal i såväl Sverige som Finland och merkostnaden att göra ytterligare ett eller hundra bedrägeriförsök är försumbar.

Att polisen inte hinner med är också uppenbart, trots att inte ens hälften av bedrägerierna anmäls hos polisen. I Sverige polisanmälde 43 procent av de som drabbats av en ID-kapning händelsen och i Finland är motsvarande siffra nedslående 38 procent. Förtroende för polisen är inte heller högt inom området. I Sverige har 46 procent lågt eller inget förtroende att polisen kan lösa problemen och i Finland är motsvarande siffra 30 procent.

Vi kan sluta oss till att just förtroende för polisen och i förlängningen rättsskipande myndigheter är ett mycket stort problem vad gäller nätbedrägerier. Ett gemensamt mål framåt för alla inblandade borde därför vara att återskapa det förtroendet. Det gör vi tillsammans genom att visa att vi tar ID-kapningar på allvar, att det är värt att polisanmäla och att det är polisens ansvar att faktiskt lösa denna typ av brott.

OM RAPPORTEN

Denna rapport är baserad på en undersökning genomförd av Kantar Sifo på uppdrag av mySafety Försäkringar. Undersökningen genomfördes under perioden den 10-27 februari 2020 i Sverige och den 10-21 februari 2020 i Finland.

Undersökningen omfattade totalt 500 intervjuer i respektive land. De intervjuade är alla beslutsfattare på C-nivå på svenska och finska aktiebolag med upp till 250 anställda. Det inkluderar bland andra CFO, CEO, CMO, delägare eller partners i företaget. Urvalet är slumpmässigt med stratifierad dragning på storleksklass. Intervjuer genomfördes över telefon i Kantar Sifos egna telefoncentraler i Sverige och Finland.

Om mysafety Försäkringar

mySafety Försäkringar har sedan 20 år utmanat försäkringsbranschen med innovativa lösningar för såväl nya som gamla problem och brott. Vi är ledande inom ID-skyddsförsäkring samt andra trygghetstjänster som förenklar i vardagen. Genom partners och våra egna kanaler erbjuder vi försäkringar till privatpersoner och företag i Norden. mySafety finns till för dig alla dagar, dygnet runt.

mySafety Försäkringar är en del av mySafety Group. För mer information, vänligen besök www.mysafety.se.

HUVUDKONTOR Telefon: 08-408 380 00 Tegelluddsvägen 21, 115 41 Stockholm